

Economie Integraal vwo 2e druk

Samenvatting hoofdstuk 16 Werk en werkloosheid

16.1 *Beroepsbevolking, werkgelegenheid en werkloosheid*

Wat is de relatie tussen beroepsbevolking, werkgelegenheid en werkloosheid?

De vraag naar arbeid (de werkgelegenheid) en het aanbod van arbeid (de beroepsbevolking) ontmoeten elkaar op 'de' arbeidsmarkt.

De *werkgelegenheid* bestaat uit de bezette banen plus de vacatures. De *beroepsbevolking* bestaat uit mensen met betaald werk plus de werklozen. Niet zichtbaar is dat er ook verborgen werklozen zijn – personen die zich door de situatie op de arbeidsmarkt hebben laten *ontmoedigen* betaald werk te zoeken. Wanneer de situatie op de arbeidsmarkt gespannen is, kan dat er ook toe leiden dat meer personen betaald werk proberen te krijgen (*aanmoedigingseffect*).

Door het grote verschil tussen de loonkosten en het nettoloon (de *wig*) kan er sprake zijn van verborgen werkgelegenheid – een deel van het betaalde werk gebeurt zwart.

De werkgelegenheid kan worden gemeten in 'banen', 'personen' en in 'arbeidsjaren'. De *participatiegraad* geeft weer welk deel van de beroepsbevolking daadwerkelijk werkzaam is.

16.2 *Oorzaken van de werkloosheid*

Waarom is het zinvol onderscheid te maken tussen structurele en conjuncturele werkloosheid?

Werkloosheid heeft veel verschillende oorzaken. Het onderkennen van deze oorzaken is ook van belang voor eventuele overheidsmaatregelen om de werkloosheid te bestrijden.

Werkloosheid komt in meer vormen voor.

- *Kwantitatieve structurele werkloosheid.* De productiecapaciteit biedt onvoldoende werkgelegenheid. Onder meer beheersing van de arbeidskosten en innovaties kunnen de werkgelegenheid stimuleren.
- *Kwalitatieve structurele werkloosheid.* De kwaliteit van de arbeid sluit niet aan bij de vraag naar arbeid. Omdat dit vaak samenhangt met onvoldoende of onjuiste scholing en gebrek aan regionale mobiliteit, kan een goede beroepskeuzevoorlichting, het stimuleren van om-, her- en bijscholing en het bevorderen van bedrijfsvestiging in 'achtergebleven' gebieden bijdragen aan het bestrijden van deze vorm van werkloosheid.
- *Seizoenwerkloosheid.* Sommige bedrijfstakken zijn 'seizoensgevoelig'. Denk aan het uitbaten van strandtenten.
- *Frictiewerkloosheid.* Kortdurende werkloosheid, omdat je nog op zoek bent naar een baan. Zorg voor goede arbeidsbemiddeling kan deze vorm van werkloosheid verminderen.
- *Conjuncturele werkloosheid.* Schommelingen in de effectieve vraag veroorzaken werkloosheid. Een anticyclische begrotingsbeleid werd vaak als oplossing voor deze vorm van werkloosheid beschouwd.
- *Natuurlijke werkloosheid.* Werkloosheid die niet wordt veroorzaakt door conjuncturele schommelingen, maar door de duur van het sollicitatieproces en door veranderingen in de productiestructuur.

16.3 *Arbeidsmarkt en lonen*

Is er een verband tussen de beloningsstructuur en werkloosheid?

Het wettelijk minimumloon legt een bodem in het loongebouw. Ook is het wettelijk minimumloon de basis van sociale uitkeringen als bijstand en AOW.

Veranderingen in het wettelijk minimumloon beïnvloeden zowel de loonkosten als het besteedbaar inkomen van de laagste inkomensgroepen. Werkgevers dringen daarom vaak aan op verlaging

Economie Integraal vwo 2e druk

van het minimumloon en werknemers op een verhoging ervan. Er zijn aanwijzingen dat een verlaging van het wettelijk minimumloon de werkgelegenheid bevordert en een verhoging ervan de (groei van de) werkgelegenheid afremt.

Omdat er maatschappelijk veel weerstand bestaat tegen een verlaging van het loon voor hetzelfde werk, zijn de lonen star.